provincie
Limburg

Ministerie van Asiel en Migratie
Minister Keijzer
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Ons kenmerk	[redacted]	**Uw kenmerk**	
E-mail	[redacted]@prvlimburg.nl	**Telefoon**	[redacted]
Bijlage(n)	1	**Maastricht**	26 januari 2026
		Verzonden	26 JAN. 2026

Onderwerp
Reactie op uw verzoek inzake het verrichten van invoeringstoetsen in het kader van de Spreidingswet .

Excellentie,

Bij brief van 5 december 2025 heeft uw Ministerie de twaalf commissarissen van de Koning verzocht een invoeringstoets uit te voeren naar de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet), zoals voorgeschreven in artikel 12 van deze wet. Met deze brief, waarvan de inhoud is afgestemd binnen de Kring van commissarissen van de Koning, bied ik u de provinciale invoeringstoets Limburg aan. Deze oplegbrief bevat de belangrijkste aandachtspunten waarvoor de Kring gezamenlijk graag nadrukkelijk uw aandacht vraagt. Voor een volledige weergave van onze ervaringen in Limburg verwijs ik naar de bijgevoegde invoeringstoets.

De commissarissen van de Koning spreken opnieuw hun steun uit voor de Spreidingswet. De wet biedt een noodzakelijk wettelijk kader voor solidariteit tussen gemeenten, voor een evenwichtige verdeling van de opvangopgave en voor het voorkomen van terugkerende noodscenario's in de asielopvang. In de eerste cyclus heeft de wet gemeenten en provincies houvast gegeven, is intergemeentelijke samenwerking versterkt en zijn meer duurzame opvangvoorzieningen gerealiseerd. Tegelijkertijd laat de praktijk zien dat een robuust en weerbaar opvangstelsel niet in één cyclus tot stand komt. Continuïteit en bestuurlijke betrouwbaarheid zijn daarom essentieel.

Limburglaan 10
6229 GA Maastricht

Postbus 5700
6202 MA Maastricht

+31 43 389 99 99
www.limburg.nl

Knelpunten en onbedoelde effecten
Uit de diverse provinciale invoeringstoetsen blijkt dat de negatieve effecten die in de eerste cyclus zijn waargenomen, in hoofdzaak niet het gevolg zijn van de wet- en regelgeving zelf, maar primair zijn terug te voeren op het handelen van de Minister als mede-uitvoerder van de Spreidingswet. Pas in tweede instantie betreft het effecten die samenhangen met de wettelijke systematiek. Voor die laatste categorie constateren wij dat met name de uitvoeringstermijnen structureel te krap zijn gebleken. Dit punt is niet nieuw: reeds tijdens het wetgevingstraject is hier door medeoverheden, uitvoeringsorganisaties en de Raad van State op gewezen. De praktijk bevestigt deze zorgen. De Kring acht het daarom noodzakelijk dat deze termijnen bij de brede evaluatie van de wet expliciet worden heroverwogen.

Daarnaast, en dit punt achten de commissarissen wezenlijk, signaleren wij negatieve effecten die rechtstreeks samenhangen met keuzes en handelwijze van het Kabinet en de Minister als mede-uitvoerder van de wet. Allereerst wordt de uitvoering ernstig gehinderd door de dubbelzinnige en onduidelijke houding van het Kabinet. Enerzijds worden gemeenten en provincies aangesproken op hun wettelijke verplichtingen en wordt uitvoering verlangd, terwijl anderzijds het proces tot intrekking van dezelfde wet in gang is gezet. Dit ondermijnt het gezag en de werking van de wet en belemmert de voortgang van lokale besluitvorming. De Kring acht dit een ernstige tekortkoming, temeer daar juist lokale bestuurders in deze fase bestuurlijke rugdekking nodig hebben.

Daarnaast constateert de Kring met zorg dat het interbestuurlijk toezicht (IBT) nog altijd niet effectief van start is gegaan, terwijl dit toezicht een cruciaal sluitstuk van de Spreidingswet vormt. Het uitblijven van effectief, transparant en consistent toezicht ondermijnt de onderlinge solidariteit tussen gemeenten, werkt strategisch en afwachtend gedrag in de hand en doet afbreuk aan de resultaten van de wet. Zonder geloofwaardig IBT doet de wet niet wat zij beoogt te doen, en worden gemeenten die hun verantwoordelijkheid nemen onvoldoende beschermd. De Kring heeft hier in eerdere correspondentie reeds herhaaldelijk en nadrukkelijk op gewezen. Dat deze signalen in de eerste cyclus onvoldoende zijn opgevolgd, stelt ons teleur en baart ons zorgen met het oog op volgende cycli.

Oproepen namens de Kring van commissarissen
In het licht van bovenstaande herhaalt de Kring met nadruk haar eerdère oproepen, zoals ook verwoord in eerdere correspondentie:
Houd de Spreidingswet in stand, en verbeter deze op basis van zorgvuldige evaluatie en invoeringstoetsen.
Bezie de huidige termijnen opnieuw op uitvoerbaarheid en duurzaamheid.
Bied expliciete en zichtbare steun aan lokale bestuurders die deze wet uitvoeren.
Pas interbestuurlijk toezicht consequent toe als essentieel sluitstuk van de Spreidingswet.
Voorzie uitvoeringsorganisaties en medeoverheden van structurele en toereikende financiering.

Tot slot
Als Kring verwachten we dat u bij het opstellen van het verslag aan de Tweede Kamer de provinciale invoeringstoetsen volledig, zorgvuldig en in samenhang betrekt, conform artikel 12 van de wet. Alleen dan kan de Kamer zich een reëel beeld vormen van wat nodig is om de effectiviteit en uitvoerbaarheid van de spreidingswet te verbeteren.
Met het verwachte aantreden van een nieuw Kabinet op korte termijn is een fundamenteel andere opstelling van het Rijk noodzakelijk. Wij vertrouwen erop dat dit Kabinet rolvast en ondubbelzinnig handelt, het interbestuurlijk toezicht daadkrachtig en consequent toepast en lokale bestuurders actief beschermt tegen bestuurlijke en maatschappelijke druk bij de uitvoering van deze wet. Een dergelijke opstelling van het Rijk is voorwaardelijk om nieuwe opvangcrises en een overbelasting van het lokaal bestuur te voorkomen.
Mijn collega's en ik zullen hierin onze verantwoordelijkheid blijven nemen en zien uit naar een constructieve tweede cyclus van uitvoering van deze wet.

De Commissaris van de Koning
in de provincie Limburg,

[redacted]

E.G.M. Roemer

[redacted]

Invoeringstoets Spreidingswet provincie Limburg
Op verzoek van de Minister van Asiel en Migratie heb ik, als Commissaris van de Koning in Limburg, een invoeringstoets Spreidingswet namens mijn provincie uitgevoerd. Hieronder kunt u kennisnemen van de resultaten van deze toets. Deze resultaten liggen in lijn met hetgeen in de brief van de Kring van Commissarissen verwoord is.

De invoeringstoets richt zich op de uitvoerbaarheid, effecten en knelpunten van de voorgestelde wet binnen de Limburgse context. Met het oog op een zorgvuldige uitvoering van de Spreidingswet, is het van belang dat deze aandachtspunten worden betrokken bij de verdere ontwikkelingen van deze wet. Ik vertrouw erop dat deze invoeringstoets een waardevolle bijdrage levert aan een breed draagvlak en een succesvolle uitvoering van het nationale asiel- en migratiebeleid in Limburg.

Start eerste cyclus
De Spreidingswet schrijft een volgorde van werkzaamheden voor aan de hand cyclussen. De eerste cyclus startte op 1 februari 2024 met de publicatie van de indicatieve opgave per gemeente. De optelsom van de opgaven van de 31 Limburgse gemeenten leidde tot een provinciale opgave van 5.662. Gesteld werd dat per 1 juli 2025 de Limburgse gemeenten dit aantal aan asielopvangplekken beschikbaar dienden te hebben.

Vervolgens werd op uiterlijk 1 november 2024 van mij, als Commissaris van de Koning in Limburg, een verslag verwacht, waarin ik moest aangeven of Limburg op 1 juli 2025 aan de totale opgave ging voldoen en hoe de opvang over de verschillende gemeente verdeeld was. Hierbij moesten zowel de reeds bestaande opvangplekken als de aantallen van de nog in ontwikkeling zijnde plannen worden vermeld.

Provinciaal verslag
Op 31 oktober 2025 heb ik mijn verslag, namens de LiRT, bij het Ministerie van Asiel en Migratie ingediend. Ik heb hierbij aangegeven dat ik van mening was dat het niet aan mij was om de gemeenten te noemen die nog plannen in ontwikkeling hadden. Deze mening ben ik overigens nog steeds toegedaan, want gemeenten moeten namelijk zelf het moment kunnen bepalen waarop zij hun plannen bekend te maken.
In het voorgeschreven format om dit verslag op te stellen was ook het onderwerp 'uitruil van opgaven' opgenomen.

Uitruilknelpunten
De Spreidingswet liet namelijk ook ruimte voor gemeenten om de verschillende vluchtelingenopgaven (Asiel, Oekraïense ontheemden en Huisvesting Statushouders) met elkaar uit te ruilen. In de Limburgse praktijk heeft deze mogelijkheid amper geleid tot het daadwerkelijk uitruilen van opgaven. Hiervoor zie ik diverse oorzaken:

- Van ruilen lijkt pas sprake te kunnen zijn, zodra er een overschot op een bepaalde opgave is. Zo zou een gemeente haar opgave asielopvang kunnen ruilen met de opgave van een andere gemeente in het kader van de Taakstelling Huisvesting Statushouders. In praktijk blijkt echter dat de meeste gemeenten amper aan hun eigen Taakstelling Statushouders kunnen voldoen, laat staan dat ze die van een andere gemeente (deels) erbij nemen.
- Ook merk ik op dat de eigenschappen van de verschillende opgaven het uitruilen ervan niet stimuleren. Zo zijn de termijnen van de verschillende opgaven verschillend. Daarnaast zijn ook de financieringsvoorwaarden voor de diverse huisvestingsopgaven verschillend en is het ingewikkeld om daarmee uitruil te stimuleren.

- Tot slot zijn de opgaves voor asiel en statushouders gemeentelijke opgaven en is de opvang/huisvesting voor Oekraïners op regionaal niveau belegd.

Verdeelbesluit
Volgens de Spreidingswet diende de Minister een verdeelbesluit te nemen vóór 1 januari 2025, waarin aangegeven werd wat de afzonderlijke gemeenten op 1 juli 2025 aan asielopvang beschikbaar dienden te hebben. Dit verdeelbesluit hebben wij op 20 december 2024 ontvangen. Het verdeelbesluit had overigens geringe invloed op de intentie van de plannen van de Limburgse gemeenten. De gemeenten die hun plannen nog in ontwikkeling hadden bleven hier aan doorwerken. Er zijn hierna achter geen nieuwe initiatieven meer ontstaan.

Richting 1 juli 2025
Ondanks dat er door diverse gemeenten doorgewerkt werd aan de plannen, bleek uiteindelijk de tijd om van plannen tot realisatie te laten komen om diverse redenen te kort. En dus niet passend binnen de termijn zoals gesteld in de Spreidingswet. Op 1 juli 2025 konden de gezamenlijke Limburgse gemeenten niet aan de realisatie van de provinciale opgave voldoen. Wat de constatering van dit feit tot gevolg had voor onze gemeenten, is tot op heden onduidelijk gebleven.

Al voor de invoering van de Spreidingswet gaf de Vereniging Nederlandse Gemeenten (in haar uitvoeringscan) al aan dat de termijn tussen het verdeelbesluit (31 december 2024) en de datum waarop de opvanglocaties gerealiseerd moesten zijn (1 juli 2025) tot knelpunten zouden leiden.
Een belangrijk punt van de VNG was het betrekken van inwoners. Dat kost tijd, maar is cruciaal voor draagvlak. Gemeenten kunnen hier echter pas mee beginnen als de plannen duidelijk zijn. Ook bestuurlijke besluitvormingsprocessen en het vervolgens daadwerkelijk realiseren van opvanglocaties botsen met de gestelde krappe termijnen. Procedures als vergunningverlening en het aanpassen van bestemmingsplannen duren bovendien ook vaak langer door bezwaren en complexiteit. Mede hierdoor was en is meestal een langere realisatietermijn nodig dan in de wet is opgenomen.
Voor de Limburgse praktijk blijkt in elk geval dat de VNG dit correct had ingeschat.

Onduidelijkheid
Naast de te krappe termijnen hadden ook andere factoren een negatieve invloed op de resultaten. Het ontbreken van eenheid van beleid op landelijk niveau (of binnen de rijksoverheid) was hierin een belangrijke factor, waarbij de afzonderlijke bewindspersonen ook nog publiekelijk aangaven inhoudelijk moeite te hebben om de vigerende wetten uit te voeren. Als gevolg hiervan werd het gezag van de lagere overheden ondermijnd bij het uitvoeren van deze wetten.
Ook de dubbele val van het Kabinet met wederom verkiezingen voor een nieuwe Tweede Kamer, de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen en de verschillende bewindspersonen op dit dossier hebben niet positief bijgedragen aan het vinden van oplossingen voor huisvestingsopgaven van de verschillende doelgroepen.

Financiële regelingen
Gemeenten die ruim aan hun opgaven voldoen konden in aanmerking komen voor een Specifieke Uitkering (SPUK). Dit werd en wordt erg op prijs gesteld, maar de beschikbaarheid van deze uitkeringen heeft naar mijn mening geen dan wel zeer beperkt invloed op het al dan niet realiseren van een opvangvoorziening voor asielzoekers.

Conclusie
Ondanks de door mij hierboven beschreven knelpunten blijf ik de meerwaarde van de Spreidingswet zien en zal ik deze zienswijze ook blijven uitdragen. Want ik zie dat deze wet de lasten van de maatschappelijke huisvesting van asielzoekers gelijkmatig verdeeld over alle gemeenten. De Spreidingswet is een redelijk instrument om de solidariteit onder de gemeenten en gemeenschappen te versterken. Immers, een enkele gemeente alleen kan deze maatschappelijke opgave niet aan, maar in gezamenlijkheid kan veel bereikt worden.